

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse :
Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

1 Août 1925 — No 185

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تور کیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .
ادارہ خانہ سی

جغال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکر منجی سنہ

نومرو ۱۸۵-۱ اگستوس ۱۹۲۵

هانریق سیه نکیه ویچ

سیه نکیه ویچ یکی پولونیانک الک بویوک ادبیدر. ۱۸۴۶ ده (وارشوه) ده دوغمش و اورانک فاکوله سنده علوم فلسفیه یی تحصیل ایتشدر. ۱۸۷۰ ده «هیات» اسمی ایلک رومانی چیقمشدر. اوتوز سنه متدیاً چالیشرق وجوده کتیردیکی بو اثر (پولونیا) عالم ادبیاتنده کندیسنه بر موقع بلند قزاندرمشدر. ۱۸۸۰ سنه سندن صوکره تاریخی رومانلر عنوانی بر سلسله ادبیات وجوده کتیرمه یه باشلامشدر. (قلیچ و آتش) ایله (طوفان) و مشهور (قووادیس) رومانلری اثرلرینک الک مشهور اولانلر ننددر. (قووادیس) ادبیات حاضرده ده مثلی نادر برادرر. بو اثر اوتوزدن زیاده لسانه ترجمه اولمش و دنیانک فیلملرنی دولدرمشدر. بونلردن باشقا پک چوق قیصه حکایه لری یعنی «نول» لری ده واردر. بونلردن بریخی ترجمه ایدیورم. سیه نکیه ویچک بوتون اثرلری جدی و پیسولوژیائیدر. اوروپادن بشقه تورکیانی، آمریقای و آفریقانی دولاشه رق بو دیارلر حقنده کی مشاهدات و حسیاتی یازوب نشر ایتشدر.

اهلر بویوک ادبیلرینک خدمتنه مکافات ملیه اولماق اوزره ۱۹۰۰ سنه سنده (پولونیا) ده کائن اوله غورق Olegorek جقتلکینی هدیه ایتشدر. بویوک ادب ۱۹۰۵ ده مدینت عالمنک تقدیر و تحسیننه مظهر اوله رق «ادبیات ایچون» نوبل Nobel مکافاتی آلمشدر.

حرب عمومی انساننده التجا ایتش اولدیغی (اسویمجره) ده ۱۹۱۶ ده وفات ایتش و تکرار کسب استقلال ایتش اولان ملتی طرفندن فوق العاده احتفالات ایله بقیه عظامی ۱۹۲۴ ده یعنی کچن سنه وطننه نقل ایدلمشدر. آ. ت.

چالغیچی یحیی

یحیی دنیایه یک جلییز اولاراق کلتشیدی. کندیسکی قانسز اولان والده سنک اطرافتی محله نک قوجه قاریلری صارمشدی. ده جادلوز اولان نعلبنک قاریسی لوغوسه یی طرز افاده سیله تسلی ایتکده باشلامشدی.

— امام کلوب او قویونجه بر آرز ده دیشلریکزی صتیکنر همشیره ! سزک ایچون قورتولش یوقدر. پک ضعیفسکز کاه شهادت کتیریکز، توبه استغفار ایدیکنر دیدی.

— ایکنجیسی والهی پک فنا ! باری دوغان چوجوغک قولاغنه اذانی او قوسون. خواجه کلنجه یه قدر یا یاشار یا یاشاماز. اذانسز وفات ایدرسه، شیطان قولاغنه قورشون، خورطلار ! کبی سوزلر میرلده نرق بونرک هر بری تسلی یرینه قادینک، چوجوغک اطرافتی صازه رق جاهلانه وکویا دیندارانه لاقیر. دیرلر. بچاره لوغوسه نک اوجاعنی آرتیریورلردی. چابوق اول انعامی باشی آلتنه قوی، قولاغنه اذان اوقو قادین کاه شهادت کتیرسین کورولتیلرله خسته یی راحتسز ایدیورلردی. چوجوق قونداقلاندی قبله یه دوندورولدی «انالله وانا الیه راجعون» دیه ایه نینه میرلاندی. لکن نه چوجوق کلدیکی یره کیتدی

ونده قوجه قاری قابی دکیشدیردی. چوجوق کدی یاورسی کی باغیرمه یه باشلادی؛ خواجه کلدی اوقودی اوفوردی کیتدی؛ لوغوصه بر هفته صوکره قالدی. معصوم، کراز چوی کی اینجه بجاقلی اوله رق یورومکده باشلادی. درت یاشنده ایکن قوقومیوا اوک چاتیسنده اوتدی. اوکوندن اعتباراً بویومکده باشلایه رق آتیه تعبیریه دولت قوشی امدادینه یتشیدی اون یاشنی بولدی؛ فقط پک ضعیف یتشمشیدی. کوشک و قارنی ایکی طرفنده شیش یناقلری چکه سنه کوزلری چوقورلرینه باتش کستانه صاریسی کتن صاچلری صورتنه صارقه رق چوقور کوزلری امداد، صرحت دیله نیر بر حاله کلش ایدی. قیشین صوغوقدن و آچلقدن تیره ره ک مانغال یاشندن ایرلاز ووالده. سنک مانغاله کومور چومکده غذا قویه جق پاره سی اولمیدغندن آغلار دوروردی. صوغوقلرده اوزرنده کی یرتیق و یاغلی کوملکی و بریز پارچه سیله بلندن طوتدیرمش اولدیغی قرق یامالی دونیه یاشنده یاغلی فیله دولاشیردی بوقدر سفیل قالان بو یورو رنگی قالمش فس آلتنده مصر قوچانی یوسکولاری کبی صاللان صاچی آره سنده کی یاشنی یوسکله ده رک برفوشجغز کبی قوشار یوروردی.

اوته کنده بریکنده ایش بولوب چالیشان و غدا یومیسینی تدارک ایدیه یلن زوالی والده سی هر والده کبی اولادجغی سو. مکده برابر آره صره باطافلاردی. سکز یاشنده کویک صغیرماچی یانه کیردی و نرده ایش بولمیلدی ایسه آچ قالمسین دیه او جیلز و نازک وجودیه چالشدی. آره صره بوغاز ایچنک طاغ اتکلرنده اورمان آغا جلری آره سنده مانظار طولیلاغه چیقاردی. چوق دفعه قورتک نچه سندن اله اونی قورتارمشدی. چوجوق آلیشمش، یرتیمش اولمیدغندن کندینه بر شی صورتلرله پارمغنی آغزینه کتوره رک اولیه جواب ویرردی. قومشولر بو چوجوغک آدم اوله میه جغنی و پک قبالی اولدیغنی سولرلردی؛ فقط صدایه آهنگه چیلغینجه سنه دوشکون اولان و دائماً چوبان عالمنده، خدمتکارلرده، آیاق خدمتلرنده چو. روین و هجری برحیات کچیرن فقیر بر چوجوقده بو حسک و ملی شرقی و بونلر قارشی بو هوسک نصل او یاندیغنه، بایره، چایره کیدرکن، بارکیره قاغه، بنبوب کزه رکن هپ چائی و آهنگ دوشوندیکنه شاشیورلردی.

برکون پک بورغون عودتنده قورقاق و یالوارچی بر سسله: — آتیه جکم آه بوکون اورمانده نه کوزل بر تورکی ایشیتدم. دیدی.

— تورکی بن شیمیدی صیرتکده حایقیرم دیه ره آتیه سی آلتده کی عمارت قاشیغله قوشونجه بچاره معصوم و یتیم چوجوق نه اورمانده نه ده دکرده شرق دیکلمیه جکمی موزیقیه قولاق و یرمه جکی حتمده یتیم ایدرک آتیه سنه، تأمینات ویردی. لکن سوق طبیعیه فطرتک بخش ایتدیکی براستعدادله هر طرفه قولاق ویرر دیکلردی. او آهنگه «سنی سولر بکا طاغله دره لر» دیر. طاغلردن، اتکلردن، باغ و باغچه لردن قایبق وکیلردن کلن صدالری، آهنگلری دیکر، قوشلرک، قوربغه لرک صدالریخی تقلید ایدر دوروردی.

باغچوان باشی کوبره لری تارلايه سرمك ايچون يوللاديني وقت ديكوره نك اوجندن فيرلايان كوبره و سامان بارچه لر ينك چيقاردقلى صدا بيله اوکا بر موزيقه ايدى . باغچوان بونك وجد و شوقنى بلندن چيقارديني قايشلا قيجنه بر قاچ ضربه اينديره رك كيده ريردى ؛ فقط بيهوده ! آرتق هر كس اوکا چالغى يي ديمكه باشلامشلردى .

بر ايلك يازين نموندن فرار ايتدى بر قاميشى اوبارق دوزلده رك بر قوالجى ياپدى . چايرده ، درده قوربه لر قوواقلادقلى ، بايقوشلار ويرانلرده ميرمياولاديني ، خوروزلر چيتلرك آرقه سنده اوتدوكلرى وقت قولاق و بره رك حيزلر ايچنده ديكور و بو صالردن الهام آلمغه باشلاردى . والده سى جامع يوللاديني وقت مؤذنك ، امامك روحانى سسليله چوجوق غشى اولوردى . هله مولويخانه نك نى لرى معصومغزى مستغرق حيرت ايدردى . محله بكجيسى ، يحيى نك كيجه لك انتاريسيله كيجه لرى سقواغك ديوارلر نه سورونه رك محله قهوه سنده كنجلرك چالدى سراز و عودلرى ، قواللرى ، دومبه لكارى قهوه پنجره سى ديبنده ديكلمكه كلديكنى ياكيز بر دفعه مى كور . مشدى ! چوجوق ايجرى كيره مژدى فقط صفوقلرده اوچيپلاقلنى ايله ايكليه رك ، تيتيره رك چالنى ديكلردى . يحيى :

— آه نه اولوردى بنده بر كام ، عودم اولسه يدى ده

تپه دن نصل اينور باق

شو قيزك نشانلىسى شانلير

ديه بنده چالسه يدم دير و ديكلردى . آلهم بو آغاج و تحته بارچه لر نى بوبار كير قيلار نى زه دن تدارك ايتسه مده بنده براز اكلنسه مديه سويله نردى . بكجى بابانك - هايديه كيجه خورطلاغى آرتق نهوه كيتمه جكميسين ؟ تهديديله آنجق او اوافجق باجقريله يالين آياق و قهوه ده كى كنجلرك « اويانماز اويقودن جانان اويانماز » نقراتيله قولاقلى چينلايه رق قوبله سنه دوردى .

كنجلرك ، جيفتلك بوغاز ايجى مهتابنده قايق صفالرى كنديسى ايچون بر بيارامدى . عالمك چالنى و شرقى اكلنجه لر نى ساحاخانه لك ، قايقخانه لك اسكى و بو صون طومش ديوارلر نه دايانه رق بر كدى كى ديكلمه سى كنديسى ايچون جهان دكر بر كيف ايدى . لك نهايت صبر ايدمى اويدوغى بر آغاج بارچه سنه علاوه ايتدى ديكلى تحته بارچه سنه كرديكى بار كير قيلار نين بر كان ياپدى و عادات قهوه خانه ده كيرك آهنگنه اويديره رق صباحدن آقشامه قدر چالماغه ياشلادى . بو هوسندن دولاي عاداتا بونى كراز چوپنه ، باجقلى قوقلايه دونمش و كوزلرى چوقوره باتمش ايدى ؛ فقط يحيى فطرتك كنديسنه بخش ايتدىكى بو استعداددن كيريله دى . يحيى او قدر ضميملاش ايدى كه آرتق او بر چوجوقره بكره مژدى بلكه قورى تحته دن ياپدنى كانه بكره ردى . آرزو و هوسى او قدر ايرله مش ايدى كه آنه سنك خدمتجى اولدنى قوناغك كيلارجى باشيسنك قوناغده كى خلايقاره كنديسى سوديرمك ايچون آره صره چالنده اولان او كتن صاچلرى آره سنده آلک بولولار آره سنده پارلاديني

كى پارلاديان صولغون كوزلرى ديكلوب قالمش ايدى . آه نه اولور شو كانى براز اله آله مده استعدادى كوسترسه مديه دوشونوردى . بر آقشام قوناغده كيمسه يوقدى . قوناغ افنديلرى دهر اجنيه كه كيمكه چيقمشلردى . كيلارجى قوناغك او بر اوجنده اوطوران برخلايغك يانه كيتمشدى . يحيى قرك آيدنلاديني كيلارجى باشنك اوطه سنه كيرمكدن چالنى يه اولان عشق كنديسى منع ايدمى يناشدى براز چالام ديه دوشوندى . كانك تللى عاداتا آتش بوجكلى كى كوزى او كنده پارلامه باشلامشدى . يحيى يه بوتون بر جهان بخشش و يرلمش كى كليوردى . بلكك ، قوقونك صدارى ، آعاجلر ، چيچك دمتلرى آى ، بولولار طبيعته هر موجود اوکا امر ايدى يوردى كيت يحيى كانى آل و چال دى يوردى . يحيى نك بياض كوملىك آيك ضباسيله پارلدا يوردى . متردد بجاقريله ايريله دى . يحيى نك براياغى اوطه نك اشيكى آطلادى ؛ فقط بيجاره چوجوغك قلى عاداتا قاپانه دوشمش بر آوكي تيتيره يوردى ؛ اوطه نك ايچنده درت آياقلى بر حيوان كى بروضعيته باشنى قالديرمش كانه باقىوردى . بوسره ده بوغوق برسس اوطه نك بر كوشه سندن چيقدى :

— كيم او ؟ ! !

يحيى تيتيره دى . تكرار كيم او ؟ سسنى متعاقب ديواره بر كبريت چاقيلدى آلهم نه فلاكت ! كفر لطايق باشلادى . عفو ايدى كز ، صرحت ايدى كز رجارلى قولاغه كيرمه يوردى . كوپكلر حاولار ، بكجىلر حولى ايچنده قوشان قوشانه !

ايكنجى كون بيجاره يحيى جوار محكمه يه خرسز كى ؟ سوق اولدى . حاكم واركانى ، چوجوغك پارماغى آغزنده معصوم نظريله ، نه يه اوغرا ديفندن و نيچون اورايه كتيرلديكندن خبرى اولفسزين قارشى يلر نده دورديغى آكلديلر . فقط بو چوجوق جرم مشهود حالتده طومش خرسزلى ايتك ايسته مش بوياشده بوكا نه يابه بيليرز ده ايسى بونى محله بكجيسنه تسليم ايدهرز ، قامچيلاسين درسى و بر سين برده بويله بر حالده بولونماسين فكيرنده بولونور معيته نهوت دوعرى بايله جق بشقه معامله يوقدر ديديلر . چوجوق بكجى طاهر آغايه تسليم اولدى . طاهر باشنى صاللايه رق براقز بن اوکا آكلتيرم ديدى . كوى كنارينه چيقاردى بوغا آلت تناسلندن ياپلان قامچينى ، ايجه بر كوملكلر محافظه اولنان وجودغه صاللامه باشلادى يحيى نه ايچون بو حاله اوغرا ديفنه عقلى ايرميه رك آنه جكم ، آنه جكم ديه باغريميه باشلادى بكجى صرحتسز بر قاچ ده ايرلشيدردى . يحيى بايلدى . ضعيف بر چوجوغك بو قدر دو كوله جكنه عقلى ايرميان غدار بكجى وظيفه مى يادم ديه قوتوق قبارته رق چو-غك حسسز وجودنى والده سنه تسليم ايتدى . ايكنجى كوى يحيى قيملداغده اوجنجى كوى بر بار كير كه سى آلتنده طاش كى قاتى بر مندر اوزه رنده صوك نفسى ويردى . پنجره سى او كنده هر بار چيچك آچان كيراز آعاجنك اوزه رنده قيرلانچلر اوشور سرچه قوشلرى جيولدا يورلردى . قيريق جاملردن كيرن كوشك ضياعى بر خزينه ضيا اولان قفا طاسنى اورتن پوف كى صاچلرى آره سنده كى يوزجكر نى پارلدا يوردى . چوجوق

مطالعه به امشردو . امراض عصبیه نك چوغالماسنده برطرفدن بوكی روحی واجتماعی صارصینتیلر رول اوینادیفی کی تربیه اصوللرنده کی سقامت وبالخاصه چو . جخلق یاشنده مکتبده ، عالیه حیاتمزدہ معصوملرک کچیردکلری غیرصحی شرائط حیاتیه نك ده دخلی وارددر . هنوز تکامله محتاج وسعه ذهنیه سی محدود اولان معصوم دماغلرینک آنسیقلوپه دیک و بی لزوم معلوماته دولدرماسنک کنج ذهنلری پک چابوق هزاله اوغرااندیغنی روحیات لابورا . توارلرینک مثبت تجربه لری بزه واضحاً کوستریبور . بوکون مملکتمزدہ اسقولاستیق تحصیل و تربیه ابدیاً خاتمه چکمهکه معارفز ، اک مهم و حیاتی انقلابی یامیشدر .

بوقیصه استطرادی متعاقب موضوعمزه کله لم ؛ چوجق تربیه سنده یورویه جکمز یول شهه سز علم وتجربه نك کوستردیکی اساسلر اولاجقدر . تربیه ده ذکائی و سنجوی تکاملاتک نظر دفته آلماسی لازمدر . مملکتمز چوجو- قلرینک ذکا قابلیتلرینک اولجیله رک طبیعی چوجقلر ایچون معین برذکا درجه سنک تعیین ایدلسی لازمدر . کند- یلرینک هیچ برصنع و نقصیری اولمادیفی حالده حیاته «آنورمال» برحاله ککش بدبختلردن ، «نورمال» چوجقلرک یاپایله جکی ایشی طلب ایتک ، اونلرک بوروحی یوقسو- للقلری نظر اعتباره آلمان کنیدیلرینه طبیعی چوجقلره یاپیلان تدریساتی یایماق بو چوجقلرک قوه معنویه لری اوزرنده فنا تأثیرلرحاصل ایدر . بویوزدن حایلازلغه کچمش و جمعیت بشریه ایچنده بسبتون مضر حاله ککش طلبه لره دائماً راست کلیرز .

بناءً علیه قدرت ذکائیله لری تکمل ایتهمش و هکیم لساننده اولیغوفره نیک توسیم ایدیلن بوصف چوجقلر ایچون (آلمانیا) ده اولدینی کبی یاردیمچی مکتبآر آحق لازمدر . دارالمعلمینلرده کوچک مقیاسده په داغوژی لابوراتوارلری تأسیس ایتک صورتیه مملکتمز چوجقلرینک ذکلری حقنده معین بر فکرمن اولمالیدر . بومناسبتله دارالفنونده اولجه آلمان خواجه طرفندن تأسیس ایدیلن تجربی روحیات کرسی و لابوراتوارینک یکیدن احداثی ایله مملکتمز ایچون اساسلی تدقیقات یاپیمسی بارز براحتیاج حالده تبلر ایتمکده در . بوکبی ذکا معلوللرندن ماعدا دیگر بر

مسعود عد اولنه بیلیر که هیچ اولمازسه اوقره کونلرینک صوکنده کاشاتی اوخشیایان کونش اونکده آینه استعداد و ذکا اولان یوزجکزی تنور ایدیوردی .

تسلیم روح ایتهدن اول معصومجمن باشنی اولوم یتاغدن قلداته رق :

آننه دیدی اویله دکلی ؟ بکا ملکلر اوبر دنیاده برجان ویره جکلر ؟

— اویله یاوریم شهبه سزدیدی قادین زیاده سوبلیه مدی ، ایچندن قانیان آجیقلی براولاد محبتک بخاری اولان کوزیاشلری و هیچقیرقلر سوبلیه مه سنه مانع اولدی چوجوق یاصدینی اوزرینه نینه سی ده اوآغاچ پارچه سی اولان کان اوزرینه ییقلدی کوزلری آجیدنی وقت دنیاده یکانه سعادت اولان یاوریمجمنک ابدیاً غیبوبتی کوردی . قومشو چوجوقلری باغچه نك و یالینک اطرافنده «اویوی ...» شرفیسنی سوبلدکلری ایشیدیلوردی . ایرته سی کون یالینک صاحی قیزی ایله برابر سیاحتدن عودت ایتدی . یاکلرنده یکانه قیزینک یاووقلیسی مکتبدن یکی چیمش بر اسیلزاده واردی متفکر کنج :

— نه کوزل مملکت نه مستعداهالی دیه میرلداندی . قیز :

— اوت ذکلری حمایه ایده جک آدمیر اولسه !

قیزک مرپسی اختیار علاوه ایتدی :

— آه بو وطنک طوپراقلری نه ذکا خزینهلری یوتمشدر بیلسه کز !!

چالغیچی یحیی نك مزارینی بیان اولتلی قابلامش یانی باشنده کی مرور آغاچنده بايقوش اوتیور !

مترجمی : دو قور - نمو

مکتب خارجنده چوجقلرک تربیه اخلاقیه سنه تأثیر ایدن عوامل و بونلره قارشی تدابیر

منسوب اولدیغ شعبه اختصاصیه ایچون پک نافع و ثمره دار نتایجک حصولدیر اولاجغنی قویاً امید ایتدیکم تربیه اطفال قونفره سنک کنش و قیمتلی موضوعی اوزرنده دوشوندکلرمی اختصاراً عرض ایتک ایسته یورم . حرب عمومی نك الذ زیاده تخریبات ایقاع ایتدیکمی ساحه هیچ شهه سز تشکیلات اجتماعیه در . ایسته اجتماعی تشکیلاتده وقوعبولان بوسارصینتیلر دولایسیله درکه ؛ عمومی حرب اناسنده و حربی متعاقب دوغان چوجقلرک سینیرلی وضعف اراده ایله معلول اولدقلرینی کوریورز . هر مملکتک تربیه اطفال و طبابت روحیه متخصصلری حربک بوعواقبنی مطالعه ایتش و چوجقلرک تعلیم و تربیه لرنده اشبو تأثیراتی نظر